

Джейн

З подякою

*Ріку і Хайді за оренду їхнього стабільного явища,
Модженам та Енді й усім іншим з Хантшем-Кор-
та за численні нестабільні явища,*

*І особливо — Сонні Мета за стабільність у всіх
цих явищах.*

ПРОЛОГ

Далеко від центральних магістралей, у немод-
нявому куточку Західної Спиральної гілки Галактики,
притулилося непримітне жовте світило.

За дев'яносто два з гаком мільйони миль від цього
жовтяка совається по геліоцентричній орбіті нічим
не показна зеленувато-блакитна планета. Вершини
еволюції там сягнула біологічна форма, що походить
від приматів. Яскравим свідченням примітивності
тієї біоформи є хоча б той факт, що її представники
й досі вважають електронні годинники найкрупішим
здобутком технічного прогресу.

У тієї планети є, радше була, одна проблема, а
саме — більшість населення чомусь не почувалося
щасливим протягом переважної частини життя.

Чимало запропонованих засобів розв'язання цієї
проблеми так чи інакше торкалися переміщення
маленьких зеленкуватих папірців, що само собою
дуже дивно, бо ті зеленкуваті папірці не вважали себе
нещасливими.

Так чи інакше — а проблема лишалася нерозв'язаною;
купа людей були підлими, а більшість з них — ще
й убогими, навіть власники електронних годинників.

Із кожним днем зростали лави тих, хто вважав, що людство як вид припустилося страшенної помилки, коли вирішило таки спуститися з дерев на землю. Дехто навіть стверджував, що життя взагалі не варто було випускати з первісного океану.

А потім, у четвер, майже дві тисячі років по тому, як одного чолов'ягу прицвяхували до дерева тільки за те, що він казав, а чи не пора почати ставитися якось краще одне до одного, дівчина, яка самотиною сиділа в невеличкому пабі у Рікмансворті¹, раптом усвідомила, в чому саме помилка. Нарешті зрозуміла, як зробити світ добрим і щасливим. Цього разу рішення було простим та логічним, і воно не могло не спрацювати. Більше того, навіть не треба буде нікого прибивати цвяхами.

Шкода, звичайно, та перш ніж вона дісталася до телефона, аби сповістити про свою знахідку світові, Землю було несподівано зруйновано заради прокладання гіперкосмічного проїзду, тож це відкриття загубилося, вочевидь навічно.

Ось історія тієї дівчини.

¹ Містечко за 20 миль на південний захід від Центрального Лондона.

РОЗДІЛ І

Того вечора потемнішало порівняно рано, що було нормально для тієї пори року. Було холодно, дув сильний вітер, що було теж цілком нормально.

Почав накрапувати дощ, і в цьому не було нічого особливого.

Космічний корабель приземлився тихенько, і то вже ні в які ворота не лізло.

Спостерігати за кораблем було нікому, за винятком кількох особливо придуркуватих чотириногих, котрі ніяк не могли второпати, що з цим робити і чи робити з цим щось узагалі — чи з'їсти, чи що. Тож вони зробили те, що робили завжди в таких випадках, а саме — дре-менули куди подалі й заховались одне під одного, що, до речі, ніколи не спрацьовувало.

Корабель прослизнув крізь хмари, немов спустився по променю сяйва, як по канату.

З відстані його насилу можна було роздивитися — спалахували блискавки, хмурилися грозові хмари, проте зблизька він виглядав запаморочливо красиво в сірому корпусі елегантних обрисів. Корабель був невеликим.

Звісно, нікому не відомо, яких саме розмірів чи форм можуть досягати уродженці інших світів, але якщо передивитись останній звіт Загальногалактичного Перепису, що є надійним джерелом статистичних середньоарифметичних величин, то можна припустити, що корабель розрахований на шість осіб. І ви не помилитеся.

Такий висновок можливий і без довідників. Проте Загальногалактичний Перепис, як будь-який інший звіт, окрім того, що обійшовся у чортову купу грошей, не сповістив нічого нового, що не було б відомо широкому загалу, — крім фактів, що на кожного мешканця Галактики припадає у середньому дві цілих чотири десятих ноги та одна гієна. Оскільки це вочевидь повна пурга, увесь той перепис викинули на смітник.

Корабель повільно опускався у пелені дощу, тьмяні габаритні вогні немов обгортали його витонченою веселкою. Тихесеньке муркотіння поступово підсилилось і перейшло в приглушений рокіт у міру наближення до землі, а на висоті шести дюймів перетворилося на глухе брязкання.

Нарешті він приземлився і затих.

Відчинився люк. Розгорнувся невеликий трап.

Із люка полинуло проміння, освітлюючи дощову ніч; усередині кублилися тіні.

Із світла випірнула довготелеса постать, роздивилася навсебіч, зіщулилась і поспіхом збігла сходинками. Під пахвою вона тримала великий господарський пакет.

На землі прибулець повернувся і помахав кораблеві рукою. Дощ цідився по його волоссю і падав за комір.

— Дякую, — крикнув він. — Дякую ду...

Різкий перекіт грому приглушив його подяку. Він сторожко подивився на небо і, немов пригадавши щось, почав порпатись у своїй пластиковій торбині, на дні котрої, як зненацька встановив, виявилася дірка.

Збоку на пакеті великими літерами було написано (для тих, хто володіє альфа-центаврською):

**ДЬЮТІ-ФРІ МЕГАМАРКЕТ. ПОРТ БРАСТА.
АЛЬФА ЦЕНТАВРА. НАШІ ГАРЯЧІ ЦІНИ
РОЗТОПЛЯТЬ СЕРЦЕ НАВІТЬ ТРААЛЬСЬКОЇ
БЛАТТЕРНОЇ БЛОЩИЦІ.**

— Зачекайте! — крикнув прибулець, вимахуючи руками.

Трап, що почав уже згортатись усередину, зупинився, знову розгорнувся і впустив чоловіка назад до корабля.

Через кілька секунд він збіг східцями, тримаючи потріпаній рушник, краці часи якого лишилися далеко позаду, й запихаючи той у торбину.

Він ще раз помахав на прощання, затиснув торбину під пахвою і побіг до найближчих дерев шукати захисту. За його спиною корабель почав набирати висоту.

Це одна блискавка промайнула небом, постать на мить залякла, потім знову попростувала, однак цього разу трималася подалі від дерев. Чолов'яга поспішав, раз од разу слизькаючись на грязюці, втягнувши голову в плечі від дощу, який шпарив не по-дитячому, а немов хтось нагорі вичавлював хмари.

Ноги чавкали у багнюці. Грім гуркотів над пагорбами. Чолов'яга марно намагався роздивитися дорогу і знову послизнувся.

Нові сполохи світла.

Цього разу не блискавка, а якесь розмите мляве світло, що на мить замайоріло на небосхилі й згасло.

Побачивши вогні, постать на мить завагалася, потім прискорила ходу в тому напрямку, де вони щойно згасли за обрієм.

Дальша місцевість була нерівною, схил стрімко задрався вгору і за кількасот ярдів уперся в перешкоду. Чолов'яга, розгубившись, призупинився, старанно вивчив перешкоду, потім перекинув торбину і подерся сам.

Ледь його ноги торкнулися землі по той бік огорожі, як звідкілясь виринула з-під дощу, виблискуючи усіма фарами, машина. Чолов'яга притиснувся до огорожі, й авто промчало мимо. То був приземкуватий, цибулиноподібний об'єкт, немов риба-кит на повному

ходу — гладкий, сірий, круглявий, що рухався зі запаморочною швидкістю.

Чолов'яга інстинктивно викинув руки уперед, щоб захиститись, але об'єкт лише облив того водяною стіною, перш ніж розтанути у ночі.

Його несподівана поява і моментальне зникнення було осяяне черговою блискавкою, що розрізала небо навпіл. Саме ця блискавка й дала змогу наскрізь змоклого чоловікові на узбіччі побачити зухвалу наліпку на бампері авто.

Яким же безмежним було його здивування, коли він прочитав: «Моя інша тачка — теж порше».

РОЗДІЛ 2

Роб МакКенна був гімно, а не людина, і він це знав, бо чортова купа людей саме так йому казала протягом чортової купи років. Він не бачив особливого сенсу сперечатися, за винятком, можливо, однієї причини, а саме — він полюбляв сперечатись із людьми, особливо з тими, кого терпіти не міг, що, згідно з його власними останніми підрахунками, охоплювало усе людство.

Він тяжко зітхнув і перемкнув передачу на понижену.

Дорога повела угору, а його вантажівка була напхотом напхана датськими термостатами до батарей опалення.

Не те б що МакКенна був од природи схильним до меланхолії, принаймні він сподівався, що це не так. Його бісив дощ, він вимотував усі нерви.

Саме зараз дощ лив немов з відра.

Це був той самий різновид дощу, який він ненавидів найбільш, особливо коли перебував за кермом. Для цього дощу в нього навіть був номер. Номер сімнадцять.

Роб МакКенна колись прочитав, що ескімоси розрізняють більш як дві сотні різновидів снігу¹, без чого їхні розмови напевно стали б зовсім нудними. Так ось, вони розрізняють шар снігу тонкий і товстий, снігопад легкий і тяжкий, сніг дрібний та крихкий, сильний снігопад чи боковий вітер зі снігом, сніг, нанесений на підлогу вашого щойно підметеного іглу снігоступами сусіда, сніг зимовий та сніг весняний, сніг, який ви пам'ятаєте з дитинства і який кращий за будь-який сучасний, дрібний сніг, пухнастий сніг; сніг, що лежить на пагорбах і сніг у долині; сніг, що випадає на ранок і сніг, що падає вночі; раптовий сніг, що пішов зненацька, тільки-но ти зібрався порибалити, і сніг, на якому, незважаючи на усі виховні заходи, залишили жовті позначки ваші їздові хаскі.

Роб МакКенна зібрав у своєму записникові двісті тридцять один різновид дощу, й жоден з них йому не подобався.

Він перемкнувся на підвищену, і двигун додав обертів. Ваговоз задоволено загурчав, висловлюючись, що думає про датські термостати у себе в кузові.

Із учорашнього вечора, залишивши Данію позаду, він зустрів дощі: номер тридцять третій (слабкий, дрібний, що робить дорогу слизькою), номер тридцять дев'ять (важкі бризки), номери зі сорок сьомого до п'ятдесят першого (дрібний вертикальний дощ з переходом до косоного слабкого і до середнього осві-

¹ Відомий лінгвістичний парадокс і велике перебільшення. Походить від відомого дослідження Франца Боаса (1911) щодо ескімосько-алеутських мов. При підрахунку слів важливо визначитися з поняттями «слово» та «корінь слова». За допомогою великого числа афіксів та одного кореня можливо створити безліч термінів, що будуть різними словами. Дивися статті Лори Мартін та Джеффри Пуллема. Насправді схожість числа коренів слів, що визначають сніг в ескімоській і англійській мовах, є доказом того, що в обсязі згаданої лексики нема відмінностей. (*Прим. перекл.*)

жального), номери вісімдесят сім та вісімдесят вісім (дві трішки різних варіації вертикальної зливи з поривами), номер сто (післязливні шквали, жахливо холодно), усі види морських гроз із сто дев'яносто другого до двісті тринадцятого, поодинокі випадки номерів сто двадцять третього, сто двадцять четвертого, сто двадцять шостого та сто двадцять сьомого (слабкий до помірного, холодний з поривами, монотонний синкопований, що барабанить по кабіні), номер одинадцять (освіжаючі краплі), а зараз попав під найнеприємніший номер сімнадцять.

Номер сімнадцять (брудний, що молотить по вітровому склу, немов німий) лупив так сильно, що зводив роботу «двірників» нанівець.

Роб МакКенна перевірів свою теорію і ненадовго вимкнув «двірники», але, як виявилось, видимість від цього не погіршилася. Вона просто відмовилася щось показувати, коли він увімкнув «двірники» знову.

До того ж, одна зі щіток почала сачкувати.

Вжик-вжик-вжик-човг, вжик-вжик-човг, вжик-вжик-човг, вжик-човг, вжик-човг-човг-човг-вз-з-з.

Роб МакКенна хряпнув по рульовому колесу, тупнув ногою по підлозі, довбанув кулаком по касетнику, який раптом почав співати голосом Баррі Манілова¹, довбанув той знову, щоб заткнувся, і матюкався, матюкався, матюкався...

Саме в той момент, коли його лютування набуло апогею, проміння фар вихопило зі зливи ледь помітну за пеленою дощу постать на узбіччі.

Жалюгідна потвора, у багнюці, в дивному вбранні, мокрий, як труси в пральній машині, та ще намагається стопорнути машину.

¹ Справжнє ім'я Баррі Алан Пінкес (нар. у 1946 р.) — культовий американський вокаліст, піаніст, композитор й автор пісень 1970–80-х років. Баррі Манілов — аналог типового виконавця з «руського радіо» на американський манір. (Прим. перекл.).

«Дурко приморожений, — подумав Роб МакКенна, коли усвідомив, що на світі є люди, яким життя наваляло пенделів більше, ніж йому, — напевно, промок до кісток. Яким треба бути дебілом, щоб намагатися зупинити когось у таку галіму погоду. Тільки закоцюбнеш, промокнеш та ще й вантажівки грязюкою пообливають».

Він похмуро похитав головою, ще раз важко зітхнув і вивернув кермо, щоби проїхати через особливо глибоку калюжу.

«Бачиш, як воно бува? — буркнув під ніс, підіймаючи хвилю багнюки. — Ось таких козлів за кермом я і маю на увазі».

Через кілька секунд заляпане бокове дзеркало показало на узбіччі невдачу, котрий був мокрий, немов риба.

На якусь мить Робу МакКенні навіть полегшало, але за дві миті він відчув злість на себе за те, що раніше відчув полегшення. Потім відчув полегшення від того, що розізлився на себе за перше полегшення і, нарешті задоволений собою, покермував далі.

Як там не було, але він зрівняв рахунок з тим клятим «порше», якому таки вдалося його обігнати, незважаючи, що останні двадцять миль Роб МакКенна настирливо блокував йому дорогу.

Він їхав собі далі, а дощові хмари тягнулися слідом за ним небом, бо, хоча Роб МакКенна цього і не знав, він був Богом Дощу. Що він точно знав, то це те, що робота у нього хрінова, а вихідні — ще хріновіші. Хмари, своєю чергою, знали, що вони обожнюють свого бога, люблять його, хочуть бути завжди поруч з ним, щоб пестити і зрошувати його.

РОЗДІЛ 3

Наступні дві вантажівки, хоча керували ними і не Боги Дощу, зробили те ж саме.

Постать рушила далі, точніше, почовгала, туди, де дорога дерлася на пагорб, а підступна калюжа закінчилася.

Нарешті дощ почав ушухати, місяць ненадовго виглянув з-за хмар.

Мимо проїхав «рено», водій якого енергійно подав постаті, що пленталася узбіччям, серію хитромудрих жестикуляцій, вказуючи, що він був би щасливим підібрати попутника та підкинути куди треба, але саме цього разу таке неможливо, бо він їде в іншому напрямку, зовсім не туди, куди прямує постать, куди б вона там не прямувала, тож він сподівається, що постать зрозуміє. Водій завершив серію жестикуляцій веселим бібіканням, а також підняв великий палець, ніби символізуючи, що постать має почуватися добре щодо свого закоцюблення, фатального промокнення до нитки, а також те, що він неодмінно підвезе «головувальника» першого-ліпшого наступного разу.

Постать попленталася далі. Мимо прослизнув «фіат», водій якого повторив пантоміму водія «рено».

Зустрічною промчав «максі», що підморгнув фарами стомленому подорожньому, хоч яке таємне послання це мало нести — чи то «привіт», чи то «пробач, нам в інший бік», а може, «дивися-но, там хтось совається, чокнутий якийсь» — залишилося незрозумілим. Судячи зі зеленого сонячно-захисного козирка на вітровому склі, таємниче послання йшло від Стива й Кароли.

Гроза остаточно вгамувалася, тільки грім ще раз буркнув за віддаленими пагорбами — немов один гальмуватий белдик каже іншому «До речі, ледь не забув...» хвилин двадцять по тому, як програв суперечку.

Небо посвітлішало, повітря похолоднішало. Звук у холодній нічній тиші поширювався дуже швидко. Бурлака, котрий загубився, тремтячи усім тілом, якраз

дістався перехрестя, де до шосе зліва приєднувалася бокова дорога. Біля повороту стирчав дороговказ, до якого і попростував мандрівник. Він гарячково й із зацікавленістю вивчав дороговказ, повернувшись тільки тоді, коли почув позаду шелест шин.

Потім ще.

Перший автомобіль промчав і не зойкнув, другий завагався. «Форд-кортина» пригальмував і зупинився.

Похитуючись од несподіванки, мандрівник притиснув торбу до грудей і поспішив до авто, але останньої миті «кортина» дала газ, пробуксувала на мокрому асфальті й, набираючи швидкість, вильнула хвостом і помчала по дорозі.

Невдаха сповільнив ходу та розгублено зупинився: його всі покинули напризволяще.

Випадково чи ні, але наступного дня водій «кортини» опинився в шпиталі з гострим нападом апендициту, але через якусь загадкову плутанину в паперах хірург помилково відтяпав тому ногу, і перш ніж була призначена нова апендектомія, апендицит перетворився на чарівний перитоніт, тож справедливість урешті-решт своєрідно взяла гору.

Бурлака пошкандибав далі.

Поруч зупинився «сааб».

Вікно опустилося, голос приязно запитав:

— Далеченько прямуєш, друзяко?

Бурлака зупинився і повернувся до водія. Схопився за ручку дверей.

Невдаха-мандрівник, машина, а також ручка її дверей — усі вони перебували на планеті під назвою Земля, про яку в «Путівнику по Галактиці для космотуристів» написано аж два слова «Загалом безпечна».

Белдика, який написав цю безсмертну статтю, звати Форд Префект, і цього самого моменту він перебував далеченько від цього загалом безпечного світу. Він

сидів в одному далеко не безпечному барі й зухвало напивався на неприємності.

РОЗДІЛ 4

Сталося то чи сп'яну, чи здуру, чи через часткове запаморочення — для стороннього спостерігача це залишиться загадкою. Але сторонніх спостерігачів у такому місці, як бар «Старий рожевий пес», що на південній половині Гон-Донг Сіті, не було, бо то не те місце, де сторонній спостерігач міг залишитися живим. Усі інші спостерігачі мали бути, щонайменше, бритоголовими братками з насупленим поглядом, важко озброєними та ще зі свербіжкою в одному місці, що спонукала б на цинічні вчинки, особливо коли вони стають спостерігачами подій, які їм не до вподоби.

У барі встановилася жакливо натягнута тиша, передатомно-воєнна тиша.

Навіть огидного виду птаха, котра сиділа на жердинці над стойкою, припинила верескливо вигукувати імена й адреси місцевих найманих убивць, а цю послугу надавала безкоштовно.

Усі очі зосередилися на Форді Префекті. Навіть ті, що були на ложноніжках.

Причина, з якої він вирішив зіграти в дурня зі смертю, доволі банальна, бо він намагався оплатити рахунок зі сумою оборонного бюджету невеликої держави карткою «Америкен Експрес», яку, і це Форд знав, не приймали в жодному куточку відомого Всесвіту.

— А що вас турбує? — запитав він удавано життєрадісно. — Термін дії? А ви що, хлопці, ніколи не чули про супернову теорію відносності? Це ж окрема галузь фізики, яка саме і займається таким. Ефект розширення часу, темпоральна реластатика...